

Ioan LEȘ
(coordonator)

Călina JUGASTRU
(coordonator)

Teodor BODOAȘCĂ
Eugen HURUBĂ

Adrian CIRCA
Verginel LOZNEANU

Andreea TABACU
(autori)

TRATAT
de Drept procesual civil

Volumul II

Ediția a II-a, revăzută și adăugită

Ioan LEȘ
(coordonator)

Călina JUGASTRU
(coordonator)

Teodor BODOAȘCĂ
Eugen HURUBĂ

Adrian CIRCA
Verginel LOZNEANU

Andreea TABACU
(autori)

TRATAT

de Drept procesual civil

Volumul II

**Căile de atac • Dispoziții privind asigurarea unei
practici judiciare unitare • Procedurile speciale
• Executarea silită • Procesul civil internațional**

Ediția a II-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic
București
-2020-

Cuprins

CUVÂNT INTRODUCATIV LA EDIȚIA A II-A.....	5
PARTEA I. CĂILE DE ATAC	7
CAPITOLUL I. PREZENTARE GENERALĂ A CĂILOR DE ATAC	7
1.2. Scurt istoric	9
1.3. Clasificarea căilor de atac.....	10
1.3.1. Prezentare	10
1.3.2. Căi ordinare și căi extraordinare de atac	10
1.3.3. Căi de atac de reformare și căi de atac de retractare	11
1.3.4. Căi de atac devolutive și căi de atac nedevolutive	11
1.3.5. Căi de atac suspensive și căi de atac nesuspensive de executare.....	12
1.4. Principii în materia căilor de atac.....	12
1.4.1. Prezentare	12
1.4.2. Legalitatea căii de atac	13
1.4.3. Ordinea exercitării căilor de atac	16
1.4.4. Unicitatea căii de atac	17
1.4.5. Neagravarea situației părții în propria cale de atac.....	18
CAPITOLUL II. APELUL	21
2.1. Noțiuni generale.....	21
2.2. Condiții de fond ale apelului	21
2.2.1. Prezentare	21
2.2.2. Subiectele apelului.....	21
2.2.2.1. Părțile.....	21
2.2.2.2. Terții	25
2.2.2.3. Procurorul.....	26
2.2.3. Obiectul apelului.....	26
2.2.4. Termenul de apel	29
2.2.5. Situația apelului incident și a apelului provocat	33
2.3. Condiții de formă ale apelului.....	33
2.3.1. Cererea de apel.....	33
2.3.2. Depunerea apelului.....	35
2.3.3. Regularizarea și comunicarea apelului	36
2.4. Efectele apelului.....	38
2.4.1. Prezentare	38
2.4.2. Efectul suspensiv de executare.....	39
2.4.3. Investiția instanței de apel	40
2.4.4. Efectul devolutiv al apelului.....	40
2.4.5. Caracterul normelor care reglementează efectul devolutiv al apelului.....	48
2.5. Procedura de soluționare a apelului	49
2.5.1. Prezentare	49
2.5.2. Reguli privind judecata apelului	50
2.5.3. Soluții	52

CAPITOLUL III. RECURSUL.....	57
3.1. Prezentare. Noțiune, caractere juridice, scop.....	57
3.2. Condiții de fond ale recursului	58
3.2.1. Subiectele recursului.....	58
3.2.1.1. Părțile	58
3.2.1.2. Terții	60
3.2.1.3. Procurorul.....	60
3.2.2. Obiectul recursului.....	60
3.2.3. Termenul de recurs	65
3.3. Condiții de formă ale recursului.....	67
3.3.1. Cererea de recurs	67
3.3.1.1. Elemente.....	67
3.3.1.2. Sancțiunea aplicabilă pentru nerespectarea cerințelor de formă.....	69
3.3.1.2.1. Prezentare	69
3.3.1.2.2. Procedura în fața tribunalelor și curților de apel.....	69
3.3.2. Motivele de casare	72
3.3.2.1. Prezentare	72
3.3.2.2. Nealcătuirea instanței potrivit legii	75
3.3.2.3. Pronunțarea hotărârii fără respectarea principiului continuității, a principiului repartizării aleatorii a cauzei sau a regulilor de schimbare a compunerii completului de judecată	77
3.3.2.4. Pronunțarea hotărârii cu încălcarea competenței de ordine publică a altei instanțe	79
3.3.2.5. Depășirea atribuțiilor puterii judecătorești	79
3.3.2.6. Încălcarea regulilor de procedură a căror nerespectare atrage sancțiunea nulității.....	80
3.3.2.7. Motivarea necorespunzătoare	82
3.3.2.8. Încălcarea autorității de lucru judecat	82
3.3.2.9. Încălcarea sau aplicarea greșită a normelor de drept material.....	83
3.3.2.10. Invocarea motivelor de ordine publică de către instanța de recurs	83
3.4. Procedura de soluționare a recursului.....	85
3.4.1. Faza premergătoare fixării termenului de judecată	85
3.4.2. Dezbaterile.....	85
3.4.3. Probe în recurs	86
3.5. Efectele recursului	87
3.5.1. Învăstirea instanței.....	87
3.5.2. Efectul nesuspensiv de executare.....	87
3.6. Soluții ale instanței de recurs.....	88
3.6.1. Chestiuni generale	88
3.6.2. Soluții pe care le poate pronunța Înalta Curte de Casație și Justiție	89
3.6.3. Soluții pe care le pronunță alte instanțe de recurs	90
3.7. Hotărârea instanței de recurs	90
3.8. Efectele casării și judecata după casare	91
 CAPITOLUL IV. CONTESTAȚIA ÎN ANULARE	 95
4.1. Noțiune și forme	95
4.2. Contestația în anulare obișnuită sau de drept comun.....	96

4.2.1. Obiectul contestației în anulare obișnuită	96
4.2.2. Subiectele și motivul contestației în anulare de drept comun.....	98
4.2.2.1. Subiectele	98
4.2.2.2. Motivul de contestație în anulare obișnuită.....	100
4.2.3. Condiții de exercitare.....	102
4.3. Contestația în anulare specială.....	107
4.3.1. Obiect.....	107
4.3.2. Subiecte	107
4.3.3. Motive.....	107
4.3.3.1. Hotărârea dată în recurs a fost pronunțată de o instanță necompetentă absolut sau cu încălcarea normelor referitoare la alcătuirea instanței.....	107
4.3.3.2. Dezlegarea dată recursului este rezultatul unei erori materiale	110
4.3.3.3. Instanța de recurs, respingând recursul sau admitându-l în parte, a omis să cerceteze vreunul dintre motivele de casare	113
4.3.3.4. Instanța de recurs nu s-a pronunțat asupra unuia dintre recursurile declarate în cauză	115
4.5. Judecata în contestația în anulare.....	116
4.5.1. Cererea	116
4.5.2. Instanța competentă	118
4.5.3. Termenul de exercitare	119
4.5.4. Judecata	121
4.5.5. Căi de atac.....	122
CAPITOLUL V. REVIZUIREA	124
5.1. Revizuirea. Presentare	124
5.2. Aplicarea în timp a legii.....	125
5.3. Obiectul revizuirii	126
5.4. Subiectele revizuirii	133
5.5. Motivele	134
5.5.1. Instanța s-a pronunțat asupra unor lucruri care nu s-au cerut sau nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut ori s-a dat mai mult decât s-a cerut.....	134
5.5.2. Obiectul pricinii nu se află în ființă.....	139
5.5.3. Un judecător, martor sau expert, care a luat parte la judecată, a fost condamnat definitiv pentru o infracțiune privitoare la pricină sau dacă hotărârea s-a dat în temeiul unui înscris declarat fals în cursul ori în urma judecății, când aceste împrejurări au influențat soluția pronunțată în cauză	140
5.5.4. Un judecător a fost sancționat disciplinar definitiv pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență, dacă aceste împrejurări au influențat soluția pronunțată în cauză	142
5.5.5. După darea hotărârii, s-au descoperit înscrisuri doveditoare, reținute de partea potrivnică sau care nu au putut fi înfățișate dintr-o împrejurare mai presus de voința părților.....	143
5.5.6. S-a casat, s-a anulat ori s-a schimbat hotărârea unei instanțe pe care s-a întemeiat hotărârea a cărei revizuire se cere.....	146

5.5.7. Statul ori alte persoane juridice de drept public, minorii și cei puși sub interdicție judecătorească ori cei puși sub curatelă nu au fost apărați deloc sau au fost apărați cu viclenie de cei însărcinați să îi apere	147
5.5.8. Există hotărâri definitive potrivnice, date de instanțe de același grad sau de grade diferite, care încalcă autoritatea de lucru judecat a primei hotărâri	147
5.5.9. Partea a fost împiedicată să se înfățișeze la judecată și să înștiințeze instanța despre aceasta, dintr-o împrejurare mai presus de voința sa	152
5.5.10. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale datorată unei hotărâri judecătorești, iar consecințele grave ale acestei încălcări continuă să se producă	153
5.5.11. După ce hotărârea a devenit definitivă, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra excepției invocate în acea cauză, declarând neconstituțională prevederea care a făcut obiectul acelei excepții.....	157
5.6. Procedura revizuirii	157
5.6.1. Cererea de revizuire	157
5.6.2. Instanța competentă	158
5.6.3 Termenul de revizuire.....	159
5.6.4. Judecata.....	162
5.6.5. Căi de atac	165

PARTEA A II-A. DISPOZIȚII PRIVIND ASIGURAREA UNEI PRACTICI JUDICIARE UNITARE.....

166

CAPITOLUL I. RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII.....	166
§ 1. Noțiunea și importanța instituției	166
§ 2. Subiectele recursului în interesul legii	170
§ 3. Condiții de admisibilitate.....	173
§ 4. Judecarea recursului în interesul legii	176
§ 5. Hotărârea pronunțată asupra recursul în interesul legii.....	180

CAPITOLUL II. SESIZAREA ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE ÎN VEDEREA PRONUNȚĂRII UNEI HOTĂRÂRI PREALABILE PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT.....	187
§ 1. Originea instituției și obiectul sesizării	187
§ 2. Condițiile sesizării instanței supreme	189
§ 3. Procedura de judecată	195
3.1. Sesizarea instanței supreme.....	195
3.2. Alcătuirea completului de judecată.....	196
3.3. Întocmirea raportului.....	197
3.4. Soluționarea sesizării.....	197
3.5. Hotărârea instanței.....	197

CAPITOLUL III. CONTESTAȚIA PRIVIND TERGIVERSAREA PROCESULUI	200
§ 1. Rațiunea și natura instituției	200
§ 2. Legitimarea procesuală.....	202

§ 3. Motivele contestației	202
§ 4. Procedura de soluționare a contestației.....	203
§ 5. Procedura de soluționare a plângerii	205
§ 6. Sancționarea contestatorului de rea-credință	206
PARTEA A III-A. PROCEDURILE SPECIALE	207
CAPITOLUL I. PROCEDURA NECONTENCIOASĂ JUDICIARĂ.....	207
§1. Noțiunea și importanța procedurii necontencioase judiciare	207
§2. Deosebiri față de procedura contencioasă.....	208
2.1. Absența unui litigiu	208
2.2. Caracterul cererii prin care este investită instanța judecătorească.....	208
2.3. Efectele încheierii pronunțate în procedura necontencioasă judiciară	209
2.4. Controverse asupra criteriilor de delimitare a procedurii necontencioase față de procedura contencioasă	209
§3. Domeniul de aplicare a procedurii necontencioase judiciare	210
3.1. Cererile privitoare la darea autorizațiilor judecătorești.....	210
3.2. Cererile privitoare la luarea unor măsuri legale de supraveghere, ocrotire ori de asigurare.....	210
3.3. Alte cereri necontencioase	211
3.4. Măsurile cu caracter necontencios luate de președintele instanței.....	211
§4. Competența instanțelor în procedura necontencioasă judiciară	212
§5. Regulile aplicabile procedurii necontencioase	213
5.1. Sesizarea instanței.....	214
5.2. Reguli speciale aplicabile procedurii necontencioase	215
5.3. Particularitățile încheierii pronunțate în materie necontencioasă. Calea de atac	216
§6. Dispoziții speciale în procedura necontencioasă judiciară	218
6.1. Eliberarea unor copii de pe hotărâri și de pe alte înscrisuri	218
6.2. Încheieri pentru eliberarea unor bunuri	220
6.3. Inventarierea bunurilor minorului	220
CAPITOLUL II. PROCEDURA DIVORȚULUI	221
§1. Aspecte generale privind desfacerea căsătoriei prin divorț.....	221
§2. Divorțul pe cale judiciară pentru motive temeinice.....	222
2.1. Precizări prealabile	222
2.2. Motivele de divorț.....	223
2.3. Instanța competentă în materie de divorț.....	226
2.4. Cererea de divorț.....	230
2.5. Întâmpinarea.....	231
2.6. Cererea reconvențională	232
2.7. Soluționarea cererilor accesorii și incidentale cererii de divorț.....	233
2.8. Calitatea procesuală activă	234
2.9. Participarea altor persoane la procesul de divorț.....	237
2.10. Măsuri vremelnice în timpul procesului de divorț.....	238
2.11. Administrarea probelor în materie de divorț	239
2.12. Actele de dispoziție ale părților	240
2.12.1. Aspecte generale	240

2.12.2. Renunțarea la judecată	240
2.12.3. Împăcarea soților	241
2.13. Continuarea acțiunii de divorț de către moștenitorii soțului reclamant	241
2.14. Ședința de judecată	244
2.15. Hotărârea de divorț	245
2.16. Căile de atac împotriva hotărârii de divorț	246
2.17. Data desfacerii căsătoriei urmare admiterii cererii de divorț	247
§3. Divorțul prin acordul soților pe cale judiciară	247
3.1. Condițiile pentru admisibilitatea cererii de divorț	247
3.2. Reglementarea procedurii divorțului prin acordul soților pe cale judiciară	249
3.3. Reguli de procedură speciale aplicabile divorțului prin acordul soților pronunțat de către instanța de judecată	250
3.3.1. Cererea de divorț	250
3.3.2. Fixarea termenului de judecată	251
3.3.3. Judecarea cererii de divorț	252
§4. Divorțul la cererea unui soț acceptată de celălalt soț	253
§5. Divorțul din motive de sănătate	253
§5 Divorțul pentru separarea în fapt îndelungată	254
CAPITOLUL III. PROCEDURA PUNERII SUB INTERDICȚIE JUDECĂTOREASCĂ	255
§1. Noțiunea și condițiile punerii sub interdicție judecătorească	255
1. Noțiune	255
2. Condițiile punerii sub interdicție judecătorească	255
§2. Sesizarea instanței și instanța competentă să judece cererea de punere sub interdicție judecătorească	256
§3. Cererea de punere sub interdicție judecătorească	257
§4. Măsuri prealabile judecării cererii de punere sub interdicție judecătorească	258
§5. Reguli aplicabile procedurii punerii sub interdicție judecătorească	260
CAPITOLUL IV. PROCEDURA DE DECLARARE A MORTII	264
§1. Noțiune și cazuri de declarare a morții	264
§2. Instanța competentă să judece cererea de declarare a morții	265
§3. Măsuri prealabile judecării cererii de declarare a morții	266
§4. Judecarea propriu-zisă	267
§5. Nulitatea hotărârii. Rectificarea datei morții	268
CAPITOLUL V. MĂSURI ASIGURĂTORII ȘI PROVIZORII	271
§1. Precizări prealabile	271
§2. Sechestrul asigurător	272
2.1. Noțiune și caracteristici	272
2.2. Condițiile de înființare a sechestrului asigurător	273
2.3. Procedura de soluționare a sechestrului asigurător	276
2.3.1. Instanța competentă	276
2.3.2. Posibilități de formulare a cererii de sechestrul asigurător	277

2.3.3. Forma cererii de înființare a sechestrului asigurător. Lipsa obligației creditorului de a individualiza bunurile asupra cărora cere înființarea măsurii	277
2.3.4. Reguli de soluționare	277
2.3.5. Căi de atac	279
2.4. Executarea măsurii sechestrului asigurător	279
2.5. Desființarea de drept a sechestrului asigurător	280
2.6. Ridicarea sechestrului asigurător	281
2.6.1. Darea unei garanții îndestulătoare	281
2.6.2. Încetarea procesului pe fond	282
2.7. Valorificarea bunurilor sechestrate	282
§3. Dispoziții speciale privind sechestrul asigurător al navelor civile	283
3.1. Precizări prealabile	283
3.2. Condițiile de înființare a sechestrului asigurător asupra navelor civile. Reguli de procedură	284
3.3. Instanța competentă	285
3.4. Executarea măsurii sechestrului asigurător	285
3.5. Autorizarea efectuării de călătorii	286
3.6. Măsurile urgente și oprirea temporară a plecării navei	287
3.7. Ridicarea sechestrului asigurător	288
3.8. Alte aspecte specifice	288
§4. Poprirea asigurătorie	289
4.1. Noțiune	289
4.2. Obiectul popririi	289
4.3. Condițiile înființării popririi asigurătorii	290
4.4. Reguli de soluționare	290
§5. Sechestrul judiciar	291
5.1. Noțiune	291
5.2. Condițiile de înființare a sechestrului judiciar	292
5.2.1. Existența unui proces cu privire la proprietatea sau posesiunea bunului	292
5.2.2. Partea interesată trebuie să formuleze o cerere expresă pentru încuviințarea sechestrului judiciar	294
5.2.3. Măsura sechestrului judiciar este necesară pentru conservarea dreptului respectiv	294
5.2.4. Plata unei cauțiuni	295
5.3. Reguli de soluționare	296
5.4. Numirea și atribuțiile administratorului-sechestrului	297
5.5. Încetarea sechestrului judiciar	299
§6. Măsurile provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală	300
6.1. Precizări prealabile. Domeniu de aplicare	300
6.2. Formularea cererii de instituire a măsurii provizorii și condițiile de admisibilitate a acesteia	301
6.3. Conținutul măsurilor provizorii	304
6.4. Adoptarea măsurilor asigurătorii în cazul prejudiciilor aduse prin mijloacele presei scrise sau audiovizuale	305
6.5. Procedura de soluționare	305

CAPITOLUL VI. PROCEDURA PARTAJULUI JUDICIAR.....	308
§1. Precizări prealabile	308
§2. Reglementarea partajului judiciar	308
§3. Instanța competentă să soluționeze procedura partajului judiciar	309
§4. Imprescriptibilitatea acțiunii de partaj	310
§5. Cererea de partaj	310
5.1. Precizări prealabile	310
5.2. Cerințe speciale privind cererea de partaj.....	311
§6. Obligația instanței la primul termen de judecată.....	311
§7. Partajul prin buna învoială.....	312
§8. Partajul judiciar.....	312
8.1. Încheierea de admitere în principiu.....	313
8.2. Încheierea de admitere în principiu suplimentară	313
8.3. Criteriile partajului.....	314
§9. Hotărârea de partaj.....	314
§10. Căile de atac.....	315
 CAPITOLUL VII. ORDONANȚA PREȘEDINȚIALĂ	 316
§1. Considerații generale asupra ordonanței președințiale.....	316
1.1. Noțiune.....	316
1.2. Scurt istoric al instituției.....	317
1.3. Importanța instituției	317
§2. Condițiile de admisibilitate a ordonanței președințiale	318
2.1. Condiții generale de admisibilitate a ordonanței președințiale.....	318
2.2. Condiții speciale de admisibilitate a ordonanței președințiale	318
2.2.1. Aparența dreptului.....	319
2.2.2. Urgența.....	320
2.2.3. Prin ordonanța președințială să se urmărească adoptarea unei măsurii provizorii care nu rezolvă fondul cauzei	325
§3. Procedura de soluționare a cererilor de ordonanță președințială	327
3.1. Precizări prealabile	327
3.2. Sesizarea instanței competente.....	328
3.3. Reguli aplicabile soluționării cererilor de ordonanță președințială	331
3.3.1. Natura procedurii.....	331
3.3.2. Citarea părților. Întâmpinarea.....	331
3.3.3. Posibilitatea depunerii cererii reconvenționale și a participării terțelor persoane la judecata cererii de ordonanță președințială.....	333
3.3.4. Judecata cererii de ordonanță președințială.....	334
3.3.5. Celeritatea procedurii	336
3.3.6. Posibilitatea transformării cererii de ordonanță președințială într-o acțiune de drept comun la cererea reclamantului	336
§4. Hotărârea (ordonanța președințială)	336
4.1. Conținutul ordonanței președințiale.....	336
4.2. Puterea executorie a ordonanței președințiale.....	337
4.3. Autoritatea de lucru judecat a ordonanței președințiale.....	337
4.4. Căile de atac	339

CAPITOLUL VIII. PROCEDURA ÎN CAZUL CERERILOR POSESORII	342
§1. Considerații generale asupra cererilor posesorii.....	342
1.1. Noțiunea de acțiune posesorie.....	342
1.2. Avantajele ocrotirii posesiei prin acțiunile posesorii.....	343
1.3. Reglementarea și obiectul acțiunilor posesorii. Clasificarea acestora.....	343
§2. Condițiile de admisibilitate ale cererilor posesorii.....	344
§3. Legitimarea procesuală în cazul acțiunilor posesorii.....	346
§4. Instanța competentă	347
§5. Judecata acțiunilor posesorii.....	348
§6. Hotărârea. Căi de atac	349
§7. Autoritatea de lucru judecat.....	349
 CAPITOLUL IX. PROCEDURA OFERTEI DE PLATĂ ȘI CONSEMNAȚIUNII.....	351
§1. Precizări generale.....	351
§2. Procedura necontencioasă a ofertei de plată realizată prin intermediul executorului judecătoresc	352
§3. Procedura contencioasă a ofertei de plată realizate în fața instanței.....	356
 CAPITOLUL X. PROCEDURA ORDONAȚIEI DE PLATĂ	359
§1. Precizări prealabile	359
§2. Obiectul procedurii ordonanței de plată. Condiții de admisibilitate	360
2.1. Obiectul procedurii.....	360
2.2. Condiții de admisibilitate	361
2.3. Cazuri în care anumite creanțe nu pot fi valorificate prin procedura ordonanței de plată	362
§3. Natura procedurii.....	362
§4. Declanșarea procedurii prin comunicarea somației – procedura prealabilă obligatorie	363
§5. Procedura de judecată a cererii privind ordonanța de plată	364
5.1. Instanța competentă	364
5.2. Reguli speciale de procedură privind judecata ordonanței de plată.....	365
§6. Emiterea ordonanței de plată.....	369
§7. Cererea în anulare – cale de atac în procedura ordonanței de plată	371
§8. Caracterul executoriu al ordonanței de plată. Contestație la executare	373
 CAPITOLUL XI. PROCEDURA CU PRIVIRE LA CERERILE DE VALOARE REDUSĂ	374
§1. Precizări prealabile	374
§2. Obiect și domeniu de aplicare.....	374
§3. Caracterele procedurii cu privire la cererile cu valoare redusă	376
3.1. Caracterul facultativ.....	376
3.2. Caracterul special	377
3.3. Caracterul standardizat.....	377
3.4. Caracterul contencios.....	377
3.5. Caracterul abreviat.....	377
§4. Particularitățile declanșării acestei proceduri	378
§5. Judecata cererilor cu valoare redusă	378

§6. Soluționarea cererilor cu valoare redusă	380
§7. Hotărârea. Căi de atac	381
CAPITOLUL XII. EVACUAREA DIN IMOBILELE FOLOSITE SAU OCUPATE FĂRĂ DREPT.....	382
§1. Precizări prealabile. Domeniu de aplicare	382
§2. Legitimarea procesuală în cazul evacuării din imobilele folosite sau ocupate fără drept	386
§3. Instanța competentă. Reguli speciale privind citarea și comunicarea actelor procedurale	386
§4. Notificarea locatarului și ocupantului. Evacuarea voluntară	387
4.1. Notificarea locatarului	387
4.2. Notificarea ocupantului	388
4.3. Natura juridică a notificării locatarului și ocupantului	389
4.4. Evacuarea voluntară	390
§5. Procedura de evacuare	390
5.1. Sesizarea instanței	390
5.2. Procedura de judecată. Căile de atac	391
§6. Dispoziții speciale	395
6.1. Încetarea abuzului de folosință	395
6.2. Efectuarea reparațiilor, restrângerea folosinței, evacuarea. Examinarea imobilului	396
6.3. Cererea asociațiilor de proprietari	396
CAPITOLUL XIII. PROCEDURA PRIVIToare LA ÎNSCRIEREA DREPTURILOR DOBÂNDITE ÎN TEMEIUL UZUCAPIUNII.....	397
§1. Precizări prealabile. Domeniul de aplicare.....	397
§2. Sesizarea instanței competente	398
2.1. Instanța competentă	398
2.2. Cuprinsul cererii de înscriere a dreptului real imobiliar	398
§3. Procedura de judecată. Căile de atac	399
§4. Înscrierea în cartea funciară a dreptului uzucapat	401
CAPITOLUL XIV. PROCEDURA REFACERII ÎNSCRISURILOR ȘI HOTĂRĂRILOR DISPĂRUTE	402
§1. Precizări prealabile	402
§2. Refacerea dosarelor sau înscrisurilor dispărute în cauzele în curs de soluționare	402
§3. Refacerea hotărârilor dispărute	404
CAPITOLUL XV. CAUȚIUNEA JUDICIARĂ	407
§1. Precizări generale	407
§2. Stabilirea cauțiunii și depunerea acesteia.....	408
§3. Obiectul cauțiunii	409
3.1. Regula depunerii cauțiunii în numerar și excepțiile – alte modalități prevăzute expres de lege	409
3.2. Depunerea cauțiunii în instrumente financiare.....	410
3.3. Depunerea cauțiunii prin oferirea de garanții reale.....	411

3.4. Depunerea cauțiunii prin aducerea unui garant	411
§4. Indisponibilizarea cauțiunii.....	412
§5. Procedura de stabilire a cauțiunii	412
§6. Înlocuirea cauțiunii în numerar. Restituirea cauțiunii	413
CAPITOLUL XVI. PROCEDURA ARBITRAJULUI	415
1.2. Formele arbitrajului.....	417
1.3. Importanța arbitrajului privat	417
§2. Organizarea arbitrajului privat	419
2.1. Organizarea arbitrajului privat de către părți.....	419
2.2. Organizarea arbitrajului de către un terț	419
2.3. Reprezentarea părților.....	420
2.4. Intervenția instanței de judecată în procedura arbitrală.....	420
§3. Convenția arbitrală	421
3.1. Precizări prealabile	421
3.2. Condiții de formă ale convenției arbitrale	421
3.3. Condiții de fond	422
3.4. Formele convenției arbitrale	422
3.4.1. Clauza compromisorie.....	422
3.4.2. Compromisul	423
3.5. Efectele convenției arbitrale.....	423
§4. Constituirea tribunalului arbitral.....	425
4.1. Numirea arbitrilor.....	425
4.2. Înlocuirea arbitrilor. Recuzarea	426
4.3. Răspunderea arbitrilor	427
4.4. Momentul în care tribunalul arbitral este constituit	428
4.5. Locul arbitrajului	428
§5. Procedura arbitrală	428
5.1. Precizări prealabile	428
5.2. Sesizarea tribunalului arbitral	428
5.2.1. Forma cererii de arbitrare	428
5.2.2. Elementele cererii de arbitrare	429
5.2.3. Sancțiunea aplicabilă.....	429
5.2.4. Întâmpinarea	430
5.2.5. Cererea reconvențională.....	430
5.3. Cercetarea procesului și dezbaterile în judecata arbitrală	431
5.3.1. Fixarea termenului de judecată și regulile după care se face judecata	431
5.3.2. Limba în care se desfășoară litigiul.....	432
5.3.3. Reprezentarea și asistarea părților în litigiul arbitral	433
5.3.4. Comunicarea actelor de procedură.....	433
5.3.5. Participarea terților la judecata arbitrală.....	434
5.3.6. Măsuri asigurătorii și provizorii.....	434
5.3.7. Probele în litigiile arbitrale.....	435
5.3.8. Regimul juridic al cererilor și excepțiilor în judecata arbitrală	436
5.3.9. Regimul juridic al încheierilor arbitrale.....	437

§6. Hotărârea arbitrală	438
6.1. Termenul în care se pronunță hotărârea arbitrală în procedura arbitrajului.....	438
6.2. Deliberarea și pronunțarea hotărârii arbitrale.....	439
6.3. Natura juridică, cuprinsul și comunicarea hotărârii arbitrale	439
6.4. Cheltuielile arbitrale.....	441
6.5. Efectele hotărârii arbitrale.....	442
6.6. Executarea hotărârii arbitrale	442
6.7. Lămurirea, completarea și îndreptarea hotărârii arbitrale	443
6.8. Desființarea hotărârii arbitrale.....	444
§7. Arbitrajul instituționalizat	446
PARTEA A IV-A. EXECUTAREA SILITĂ	448
CAPITOLUL I. CONSIDERAȚII GENERALE ASUPRA EXECUTĂRII SILITE	448
§1. Noțiunea și importanța executării silite	448
§2. Scurtă privire istorică asupra executării silite.....	452
§3. Principiile executării silite.....	454
§4. Natura juridică a executării silite	457
§5. Categoriile de raporturi execuționale în dreptul românesc actual	458
CAPITOLUL II. PARTICIPANȚII LA EXECUTAREA SILITĂ	460
§1. Precizări prealabile	460
§2. Părțile.....	461
§3. Drepturile și obligațiile părților	462
§4. Creditorii intervenienți	464
§5. Instanța judecătorească	466
§6. Executorul judecătoresc	467
6.1. Competența teritorială a executorilor judecătorești.....	468
6.2. Sancțiunea nerespectării normelor de competență teritorială.....	469
6.3. Recuzarea și înlocuirea executorului judecătoresc.....	470
6.4. Conexarea executărilor	470
§7. Participarea procurorului la activitatea de executare silită.....	471
§8. Terțele persoane (martorii asistenți, experții, traducătorii și alți participanți)	472
§9. Participarea la executare a agenților forței publice și a altor persoane	473
CAPITOLUL III. OBIECTUL EXECUTĂRII SILITE	475
§1. Noțiunea de obiect al executării silite și determinarea bunurilor care pot fi urmărite.....	475
§2. Bunurile exceptate de la urmărire sau urmăribile condiționat.....	477
2.1. Precizări prealabile	477
2.2. Exceptarea de la urmărire a bunurilor ce aparțin domeniului public.....	477
2.3. Exceptarea de la urmărire a bunurilor, precum și bunurile urmăribile condiționat ce aparțin persoanelor fizice sau persoanelor juridice de drept privat.....	478
2.4. Urmărirea salariului și a altor venituri periodice	482
2.4.1. Domeniul de aplicare a reglementării	482

2.4.2. Limitele în care pot fi urmărite veniturile bănești	483
2.4.3. Concursul de urmărire	484
2.4.4. Venituri supuse unei insesizabilități relative și parțiale	484
2.4.5. Venituri supuse unei insesizabilități absolute și totale.....	485
2.4.6. Sancțiunea nerespectării dispozițiilor art. 729 NCPC.....	485
CAPITOLUL IV. DECLANȘAREA EXECUTĂRII SILITE	486
§1. Precizări prealabile	486
§2. Existența unei creanțe certe, lichide și exigibile.....	486
2.1. Creanța certă.....	486
2.2. Creanța lichidă.....	487
2.3. Creanța exigibilă.....	488
§3. Temeiul executării silite	489
3.1. Noțiunea de titlu executoriu.....	489
3.2. Modalități de constituire a titlurilor executorii	489
3.2.1. Obținerea unei hotărâri judecătorești executorii sau definitive	489
3.2.2. Reglementarea prin legi speciale a procedurii de executare silită	490
3.2.3. Constituirea titlului executoriu pe cale convențională.....	492
3.3. Principalele titluri executorii	493
3.3.1. Hotărârea judecătorească	493
3.3.2. Hotărârile arbitrale.....	495
3.3.3. Hotărârile judecătorești străine și alte titluri executorii europene	496
3.3.4. Înscrierile autentice notariale	498
3.3.5. Titlurile de credit	498
3.3.6. Înscrierile sub semnătură privată.....	500
3.3.7. Alte titluri executorii.....	501
§4. Acte prealabile executării silite	504
4.1. Cererea de executare silită	504
4.1.1. Cuprinsul cererii de executare silită	505
4.1.2. Înregistrarea cererii de executare	506
4.2. Încuviințarea executării	506
4.2.1. Reguli speciale.....	509
4.3. Înștiințarea prealabilă a debitorului	509
CAPITOLUL V. ACTELE DE EXECUTARE SILITĂ	512
§1. Încheierile	513
§2. Procesele-verbale.....	516
§3. Alte acte de procedură.....	518
§4. Îndreptarea erorilor materiale	520
§5. Comunicarea actelor de procedură.....	521
CAPITOLUL VI. INCIDENTE ÎN CURSUL EXECUTĂRII SILITE.....	522
§1. Precizări prealabile	522
§2. Prescripția dreptului de a cere executarea silită	522
2.1. Noțiune	522
2.2. Termenul de prescripție.....	523
2.3. Efectele împlinirii termenului de prescripție.....	524
2.4. Suspendarea prescripției	525

2.5. Întreruperea prescripției	526
2.6. Repunerea în termenul de prescripție	527
§3. Perimarea executării silite.....	528
3.1. Precizări prealabile. Condiții. Termen	528
3.2. Constatarea perimării. Efecte	529
§4. Amânarea executării silite.....	530
§5. Suspendarea executării silite.....	531
5.1. Precizări prealabile	531
5.2. Suspendarea voluntară a executării silite	532
5.3. Suspendarea legală a executării silite	532
5.4. Suspendarea judecătorească a executării silite.....	536
5.5. Efectele suspendării	538
5.6. Reluarea executării	539
§6. Restrângerea executării silite.....	539
§7. Depunerea cu afecțatiune specială.....	540
§8. Existența proprietății comune asupra bunurilor urmărite	543
8.1. Urmărirea bunurilor aflate în coproprietatea debitorului și a altei/altor persoane.....	545
8.2. Urmărirea bunurilor aflate în proprietatea comună devălmașă a debitorului și a altei/altor persoane	545
§9. Beneficiul de discuțiune și beneficiul de diviziune.....	546
§10. Încetarea executării silite	547
§11. Reluarea executării silite	550
CAPITOLUL VII. EXECUTAREA SILITĂ DIRECTĂ	552
§1. Precizări prealabile	552
§2. Predarea silită a bunurilor mobile	554
§3. Predarea silită a bunurilor imobile	556
§4. Executarea silită a altor obligații de a face sau de a nu face.....	560
4.2. Executarea silită a altor obligații de a face sau de a nu face care implică un fapt personal al debitorului.....	563
§5. Executarea silită a hotărârilor și a altor titluri executorii privitoare la minori	564
5.1. Procedura de executare. Reguli speciale de executare.....	567
5.2. Opunerea la executare a debitorului.....	568
5.3. Refuzul minorului.....	569
CAPITOLUL VIII. EXECUTAREA SILITĂ INDIRECTĂ	571
§1. Considerații prealabile	571
§2. Urmărirea bunurilor mobile	571
2.1. Precizări prealabile	571
2.2. Procedura urmăririi mobiliare	572
2.2.1. Reguli generale.....	572
2.2.2. Sechestrarea autovehiculelor.....	576
2.2.3. Sechestrarea bunurilor mobile	577
2.2.4. Valorificarea bunurilor sechestrate	581
§3. Poprirea	593
3.1. Considerații prealabile. Subiecte. Obiect.....	593

3.2. Procedura înființării popririi.....	598
3.3. Validarea popririi.....	603
§4. Urmărirea fructelor și veniturilor imobilului.....	606
4.1. Urmărirea silită a fructelor neculese și a recoltelor prinse de rădăcini.....	607
4.1.1. Procedura de urmărire.....	608
4.1.2. Vânzarea fructelor și a recoltelor.....	610
4.2. Urmărirea veniturilor generale ale imobilelor.....	612
4.2.1. Procedura de urmărire.....	614
§5. Urmărirea bunurilor imobile.....	617
5.1. Considerații generale.....	617
5.2. Obiectul urmăririi silite.....	618
5.3. Reguli speciale de urmărire silită imobiliară.....	620
5.4. Efectele urmăririi silite imobiliare.....	623
5.5. Vânzarea la licitație publică a bunurilor imobile urmărite silit.....	624
5.5.1. Formalitățile premergătoare vânzării.....	624
5.5.2. Scoaterea în vânzare a imobilului.....	627
5.5.3. Licitația și actul de adjudecare.....	630
5.6. Efectele adjudecării.....	639
5.7. Dispoziții speciale.....	641
CAPITOLUL IX. ELIBERAREA ȘI DISTRIBUIREA SUMELOR REALIZATE	
PRIN EXECUTAREA SILITĂ.....	643
§1. Reguli generale.....	643
§2. Creanțe supuse unui regim juridic special.....	646
§3. Eliberarea sumelor.....	648
§4. Distribuirea sumei rezultate din vânzarea bunurilor urmărite.....	648
§5. Plata sumei rezultate din urmărirea silită.....	655
CAPITOLUL X. CONTESTAȚIA LA EXECUTARE.....	657
§1. Noțiunea și importanța contestației la executare.....	657
§2. Natura juridică a contestației la executare.....	658
§3. Subiectele contestației la executare.....	660
3.1. Executorul judecătoresc.....	661
3.2. Debitorul.....	662
3.3. Creditorul.....	662
3.4. Terțele persoane.....	663
3.5. Procurorul.....	663
§4. Obiectul contestației la executare.....	663
§5. Motivele contestației la executare.....	666
§6. Reguli procedurale privitoare la soluționarea contestației la executare.....	667
6.1. Elementele contestației la executare.....	667
6.2. Competența de soluționare a contestației la executare.....	669
6.3. Termenul pentru exercitarea contestației la executare.....	670
6.4. Alte reguli procedurale privitoare la desfășurarea judecării.....	672
6.4.1. Suspendarea executării silite.....	673
6.5. Căile de atac împotriva hotărârii pronunțate în contestație.....	675
6.6. Efectele hotărârilor pronunțate asupra contestațiilor la executare.....	676

CAPITOLUL XI. PLÂNGEREA ÎMPOTRIVA REFUZULUI EXECUTORULUI JUDECĂTORESC DE A-ȘI ÎNDEPLINI ATRIBUȚIILE	678
§1. Obiectul plângerii	678
§2. Procedura de soluționare a plângerii	679
CAPITOLUL XII. ÎNDREPTAREA ERORILOR MATERIALE ȘI COMPLETAREA OMISIUNILOR VĂDITE.....	680
CAPITOLUL XIII ÎNTOARCEREA EXECUTĂRII	682
§1. Reglementarea instituției	682
§2. Condițiile instituției	683
PARTEA A V-A. PROCESUL CIVIL INTERNAȚIONAL.....	686
CAPITOLUL I. PROCESUL CIVIL ÎN CONTEXTUL EUROPENIZĂRII	686
§1. Perimetrul de gestiune.....	686
§2. Reglementarea procesului civil internațional în Codul de procedură civilă....	689
§3. Conflictul de jurisdicții și conflictul de legi	692
§4. Scurt parcurs normativ al procesului civil internațional	694
4.1. Momente semnificative ale unificării europene	694
4.2. Dreptul român	696
§5. Norme aplicabile în procesul civil internațional	698
5.1. Regulamentele europene.....	698
5.2. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene	700
5.3. Etapele soluționării procesului civil internațional.....	701
CAPITOLUL II. COMPETENȚA JURISDICȚIONALĂ INTERNAȚIONALĂ.....	703
Competența internațională a instanțelor române	703
§1. Considerații generale	703
1.1. Competența internațională. Aspecte de lexic juridic	703
1.2. Ierarhia normelor de competență potrivit noului Cod de procedură civilă	705
1.3. Caracterul normelor de competență internațională cuprinse în Codul de procedură civilă	709
§2. Competența generală (competența întemeiată pe domiciliul sau sediul pârâtului – art. 1.066 NCPC)	710
2.1. Aplicarea principiului <i>actor sequitur forum rei</i>	710
2.2. Criterii utilizate de Codul de procedură civilă	713
2.2.1. Caracterizare generală.....	713
2.2.2. Criterii de determinare a competenței internaționale	714
2.2.2.1. Domiciliul. Reședința. Reședința obișnuită	714
2.2.2.2. Sediul	721
2.2.2.3. Fondul de comerț.....	722
2.2.2.4. Cetățenia	722
2.2.2.5. Alte criterii	722
§3. Litisconsorțiul procesual	724
§4. Dispoziții speciale de competență internațională a instanțelor române	724
4.1. Regimul competenței personale exclusive	725

4.1.1. Competența personală exclusivă (art. 1.079 NCPC).....	725
4.1.2. Competența exclusivă în materia unor acțiuni patrimoniale (art. 1.080 NCPC).....	728
4.2. Competența preferențială a instanțelor române (art. 1.081 NCPC)	731
4.3. Forul de necesitate	737
4.3.1. Noțiune, fundament, condiții.....	737
4.3.2. Măsurile provizorii, conservatorii și de executare	739
§5. Prorogarea de competență	739
5.1. Prorogarea legală de competență	740
5.1.1. Chestiunile preliminare.....	740
5.1.2. Cererile incidentale.....	742
5.1.3. Apărările și excepțiile	743
5.2. Prorogarea voluntară de competență.....	743
5.2.1. Domeniul de aplicare	743
5.2.2. Convenția de prorogare de competență.....	744
5.2.2.1. Preliminarii	744
5.2.2.2. Forme și condiții.....	744
5.2.2.3. Limitele prorogării voluntare de competență.....	746
§6. Regimul juridic al competenței internaționale.....	752
6.1. Verificarea competenței internaționale	752
6.2. Incidente în procesul civil internațional.....	753
6.2.1. Excepția necompetenței internaționale.....	753
6.2.2. Litispendența internațională.....	755
6.2.2.1. Definiție. Importanța litispdenței internaționale	755
6.2.2.2. Delimitări	757
6.2.2.3. Excepția litispdenței internaționale	758
6.3. Conexitatea internațională.....	759
6.3.1. Noțiune.....	759
6.3.2. Condiții (cumulative) de invocare a excepției conexității internaționale.....	759
6.3.3. Soluția în caz de conexitate internațională	760
6.4. Excepția de arbitraj.....	761
Regimul competenței în regulamentele europene.....	762
7.1. Reglementarea-cadru. Regulamentul nr. 1215/2012	762
7.1.1. Considerații generale privind competența în Regulamentul nr. 1215/2012	762
7.2. Reguli de competență. Domeniu de aplicare	763
7.2.1. Persoane.....	763
7.2.2. Litigii care intră în sfera Regulamentului nr. 1215/2012	763
7.3. Competența generală (de drept comun).....	764
7.3.1. Competența ratiōne materiae.....	764
7.3.2. Competența ratiōne loci.....	766
7.4. Dispoziții speciale de competență	768
7.4.1. Competența exclusivă	768
7.4.1.1. Condiții de aplicare	769
7.4.1.2. Efecte.....	770
7.4.2. Norme de competență alternativă.....	770
7.4.2.1. Competență alternativă.....	770

7.4.2.2. Competența bazată pe conexitate	772
7.4.2.3. Reguli de competență cu caracter de protecție	773
7.5. Litispendența și conexitatea europeană	775
7.5.1. Regimul litispendenței europene.....	775
7.5.2. Conexitatea europeană	778
7.5.3. Soluția declinării competenței.....	778
7.5.4. Regimul litispendenței și al conexității în raporturile state membre-state terțe. Noile prevederi ale Regulamentului nr. 1215/2012	781
7.5.4.1. Litispendența.....	781
7.5.4.2. Conexitatea	782
7.6. Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești. Noul Regulament (UE) nr. 2019/1111 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii	782
7.7. Condițiile și aria de aplicare a alegerii forului.....	800
7.8. Forul competent în temeiul acordului soților	801

CAPITOLUL III. LEGEA APLICABILĂ ÎN PROCESUL CIVIL

INTERNAȚIONAL.....	815
§1. Legea procesuală a forului. Noțiune, fundament, terminologie.....	815
1.1. Noțiune, fundament	815
1.2. Aspecte terminologice	816
1.3. Aplicarea dreptului străin în procesul civil internațional	817
1.3.1. Temeiul aplicării legii străine	817
1.3.2. Titlul cu care se aplică dreptul străin în procesul civil internațional.....	818
1.3.2.1. Preliminarii.....	818
1.3.2.2. Titlul cu care se ia în considerare dreptul străin	818
1.3.3. Proba dreptului străin.....	820
1.3.3.1. Sarcina probei dreptului străin	820
1.3.4. Mijloace de stabilire a conținutului legii străine	822
1.3.5. Imposibilitatea de probare a legii străine.....	823
1.4. Legea aplicabilă în procesul civil internațional – conform noului Cod de procedură civilă	823
1.4.1. Acțiunea în justiție.....	823
1.4.1.2. Preliminarii.....	823
1.4.1.3. Capacitatea procesuală	824
1.4.1.4. Calitatea procesuală.....	827
1.4.1.5. Obiectul și cauza acțiunii.....	827
1.4.1.6. Interesul.....	828
1.5. Străinul – parte în procesul civil internațional.....	829
1.6. Regimul probațiunii	832
1.6.1. Sarcina probei.....	832
1.6.2. Obiectul probațiunii	832
1.6.3. Administrarea probelor.....	833
1.6.4. Supralegalizarea actelor oficiale	834

1.6.4.1. Supralegalizarea conform noului Cod de procedură civilă	834
1.6.4.2. Situații în care nu este necesară supralegalizarea	835
1.6.5. Asistența judiciară civilă internațională	836
1.6.5.1. Generalități	836
1.6.5.2. Cadrul general al asistenței judiciare internaționale.....	837
1.6.6. Comisiile rogatorii internaționale.....	839
1.6.7. Comunicarea și notificarea actelor judiciare și extrajudiciare	848
1.6.7.1. Comunicarea și notificarea actelor în spațiul european.....	848
1.6.7.2. Comunicarea și notificarea actelor judiciare și extrajudiciare în raporturile cu statele care nu sunt membre ale Uniunii Europene	850
CAPITOLUL IV. EFICACITATEA HOTĂRÂRILOR STRĂINE	852
§1. Repere	852
1.1. Eficacitatea internațională	852
1.2. Principiul subsidiarității	853
1.3. Regularitatea internațională.....	854
1.4. Influența CEDO asupra circulației internaționale a hotărârilor străine....	855
§2. Eficacitatea hotărârilor străine conform Codului de procedură civilă român.....	858
2.1. Domeniul de aplicare	858
2.2. Recunoașterea hotărârilor străine	860
2.2.1. Recunoașterea de plin drept.....	861
2.2.1.1. Domeniul de aplicare	861
2.2.1.2. Procedura recunoașterii de plin drept	863
2.2.2. Recunoașterea prin hotărâre judecătorească	865
2.2.2.1. Hotărâre definitivă.....	866
2.2.2.2. Competența internațională a instanței străine	867
2.2.2.3. Reciprocitatea.....	869
2.2.3. Refuzul recunoașterii hotărârilor străine.....	870
2.2.3.1. Ordinea publică	871
2.2.3.2. Frauda la lege.....	875
2.2.3.3. Judecarea procesului în prealabil de către o instanță română	877
2.2.3.4. Hotărâri inconciliabile	878
2.2.3.5. Competența exclusivă	880
2.2.3.6. Dreptul la apărare.....	880
2.2.3.7. Calea de atac	882
2.2.3.8. Aplicarea altei legi	882
2.2.4. Procedura recunoașterii hotărârilor străine	884
2.2.4.1. Atribuții	884
2.2.4.2. Instanța competentă	884
2.2.4.3. Documentele atașate la cerere	885
2.2.4.4. Efectele hotărârii de recunoaștere	886
2.3. Executarea hotărârilor străine.....	888
2.3.1. Noțiunea de executare	889
2.3.2. Condițiile încuviințării executării hotărârilor străine.....	889
2.3.3. Procedura executării hotărârilor străine.....	893
2.4. Forța probantă a hotărârilor străine	895
2.5. Tranzacțiile judiciare străine	897

§3. Eficacitatea hotărârilor pronunțate într-un stat membru al Uniunii Europene	897
3.1. Izvoare	898
3.2. Domeniul de aplicare	902
3.2.1. Hotărâre judecătorească	902
3.2.2. Actul autentic	903
3.2.3. Tranzacția judiciară	904
3.3. Condițiile de eficacitate europeană a hotărârilor.....	904
3.3.1. Ordinea publică internațională	905
3.3.2. Dreptul la apărare.....	906
3.3.3. Hotărâri ireconciliabile	909
3.3.4. Caracterul executoriu al hotărârii	912
3.3.5. Alte cerințe.....	912
3.3.5.1. Competența internațională.....	912
3.3.5.2. Interesul superior al copilului	914
3.3.5.3. Prescripția extinctivă	914
3.3.5.4. Acorduri internaționale.....	915
3.4. Recunoașterea hotărârilor pronunțate într-un stat membru UE	915
3.4.1. Aspecte procedurale	915
3.4.1.1. Generalități.....	915
3.4.1.2. Faza contradictorie.....	916
3.5. Executarea hotărârilor pronunțate într-un stat membru UE.....	917
3.5.1. Aspecte procedurale	918
3.5.1.1. Generalitățile sistemului instituit prin Regulamentul (UE) nr. 1.215/2012	918
3.5.1.2. Generalitățile sistemului instituit prin Regulamentul (CE) nr. 2.201/2003	919
3.5.2. Faza contradictorie.....	922
3.5.2.1. Sistemul Regulamentului (UE) nr. 1.215/2012.....	922
3.5.2.2. Sistemul Regulamentului (CE) nr. 2.201/2003.....	922
3.5.3. Suprimarea procedurii	923
3.5.3.1. În domeniul răspunderii părintești.....	924
3.5.3.2. În domeniul obligațiilor de întreținere	925
3.6. Titluri executorii europene	926
3.6.1. Titlul executoriu european pentru creanțele necontestate.....	927
3.6.2. Procedura europeană de somație de plată.....	930
3.6.3. Procedura europeană cu privire la cererile cu valoare redusă	934

CAPITOLUL V. ARBITRAJUL INTERNAȚIONAL ȘI EFECTELE HOTĂRĂRILOR ARBITRALE STRĂINE

§1. Repere.....	936
1.1. Domeniu.....	936
1.2. Izvoarele arbitrajului internațional	939
§2. Procesul arbitral internațional	941
2.1. Legea aplicabilă convenției arbitrale	943
2.1.1. Legea aplicabilă convenției arbitrale internaționale	943
2.1.2. Regimul convenției arbitrale internaționale	946
2.2. Organizare și procedură.....	949

2.2.1. Tribunalul arbitral	949
2.2.2. Competența tribunalului arbitral	952
2.2.3. Procedura arbitrală	955
2.3. Hotărârea arbitrală	959
§3. Efectele hotărârilor arbitrale străine	961
3.1. Domeniu	962
3.2. Condițiile de eficacitate a hotărârilor arbitrale străine	964
3.2.1. Arbitrabilitatea	965
3.2.2. Ordinea publică de drept internațional privat	965
3.2.3. Motive de refuz	966
3.3. Procedura recunoașterii și executării hotărârilor arbitrale străine	969
3.4. Efectele hotărârii de recunoaștere și executare a hotărârilor arbitrale străine	970
3.5. Forța probantă a hotărârilor arbitrale străine	971

Cuvânt introductiv la ediția a II-a

Volumul de față al Tratatului de drept procesual cuprinde o analiză amplă a unor instituții de o importanță cardinală pentru soarta procesului civil, iar abordarea promovată de autori se înscrie în spiritul investigației realizate și în primul volum. Nici de data aceasta nu lipsesc abordările riguroase de ordin teoretic, care se întemeiază pe o bogată doctrină, dar și pe soluțiile jurisprudențiale promovate în ultimii cinci ani de instanțele noastre judecătorești, dar și de către Curtea Constituțională.

Jurisprudența publicată în acești ultimi ani a fost una extrem de bogată și cu reverberații procedurale mai bogate în unele domenii, cum este acela al căilor legale de atac, instanța supremă promovând și o nouă concepție cu privire la întinderea competenței acesteia în materie de recurs. Dar și suprimarea procedurii de filtrare a recursurilor de competența instanței supreme a reprezentat o soluție extrem de curajoasă, apreciată de unii autori și contestată de alții.

Instanța supremă a avut o contribuție extrem de bogată și în privința altor instituții procedurale, cum este cazul celor ce privesc realizarea unei jurisprudențe unitare, prin mecanismele statuate în art. 514-521 C. pr. civ. În acest context nu putem să nu menționăm contribuția jurisprudenței constituite atât la nivelul instanțelor judecătorești, cât și a Curții Constituționale la aplicarea dispozițiilor legale privitoare la procedurile speciale și la executarea silită.

Cel de-al doilea volum urmează, cu o rigoare necesară, reglementările statuate în Codul de procedură civilă și în privința procesului civil internațional. Deși, din punct de vedere didactic, materia este studiată în cadrul facultăților de drept la disciplina drept internațional privat, am considerat totuși util să urmărim abordarea normativă din Codul de procedură civilă, adică să cercetăm aceste instituții în cadrul prezentului Tratat. O precizare necesară este și aceea că și în această materie jurisprudența ocupă un loc important, ca și reglementările internaționale și unionale adoptate în ultimii ani.

Ca orice investigație științifică ea nu vizează doar instituțiile, ci trebuie privită și în considerarea autorilor care o realizează. Iar din acest punct de vedere autorii implicați au o activitate științifică bine apreciată, fiind și cadre didactice.

De asemenea, abordarea analitică a instituțiilor a fost posibilă și datorită faptului că majoritatea autorilor sunt sau au fost practicieni ai dreptului, iar unii chiar magistrați de prestigiu (prof. univ. dr. Călina Jugastru și conf. univ. dr. Andreea Tabacu).

Autorii nădăjduiesc că și acest al doilea volum va fi util tuturor celor care cu devotament, responsabilitate și pasiune slujesc justiția românească, dar și absolvenților facultăților de drept, care se pregătesc pentru o carieră juridică importantă. Cu toții ar trebui ca în aceste momente dificile, provocate și de criza sanitară, să reflectăm asupra uneia dintre constatările unui jurist și filozof francez, care remarcă în urmă cu aproape două secole că „...în America omul nu ascultă

niciodată de un alt om, ci ascultă de justiție sau de lege” (Alexis de Tocqueville, *Despre Democrație în America*, Ed. Humanitas, București 2017, p. 150). Socotim că este momentul ca toți cei care activează în domeniul dreptului să promoveze în practică un atare principiu, care este departe de a-și fi pierdut întreaga sa forță.

Prof. univ. dr. **Ioan Leș**,
membru fondator al Academiei
de Științe Juridice din România,
vicepreședinte

Prof. univ. dr. **Călina Jugastru**,
membru corespondent al
Academiei de Științe juridice
din România

Partea I

CĂILE DE ATAC

Capitolul I

Prezentare generală a căilor de atac

1.1. Noțiuni

Sistemul căilor de atac a fost conceput pentru a se asigura deplina legalitate și temeinicie a hotărârilor judecătorești, prin înlăturarea greșelilor de fond sau procedurale¹, determinate de lipsa de diligență a părților în prezentarea situației reale către instanța de judecată, sau de o interpretare greșită a legii ori neexercitării rolului judecătorilor în procesul civil².

Ideea de a conferi posibilitatea îndreptării unor erori de judecată, pentru ca în final hotărârea să reflecte adevărul obiectiv, reprezintă una dintre garanțiile unei justiții corecte, specifice statelor democratice.

Căile de atac sunt menite să asigure îndeplinirea principiilor procesului civil, în special a dreptului la apărare și să determine pronunțarea unor soluții temeinice de către judecătorii instanțelor inferioare. Nu întotdeauna instanța superioară soluționează mai corect decât cea inferioară, însă prin modul în care a fost organizată judecata în fața instanței superioare și în raport de experiența cerută judecătorilor de la aceste instanțe, potrivit limitelor de vechime și calificativelor pentru a putea promova la o instanță superioară, împreună cu promovarea unui examen pentru demonstrarea cunoștințelor și a performanțelor științifice ale candidatului, se poate prezuma că hotărârea instanței superioare prezintă garanții mai mari în a exprima adevărul.

În raport de dreptul supranațional, în special de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în dreptul intern sunt recunoscute și consacrate căile de atac ca o reflexie atât a art. 13, cât și a art. 6 din Convenție³.

Accesul liber la justiție consacrat și în Constituția României nu impune însă obligativitatea prevederii în norma procedurală a căilor de atac în toate situațiile și pentru toate litigiile, independent de natura, complexitatea sau importanța lor.

¹ I. Leș, *Tratat de drept procesual civil*, ed. 5, Ed. C.H. Beck, București, 2010, pp. 681-683.

² V.M. Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, vol. II, Ed. Național, București, 1997, p. 321.

³ Cauza *Golder c. Regatului Unit*, 1975, citată și în dec. CCR nr. 522 din 11 octombrie 2005, publicată în M. Of. nr. 993 din 9 noiembrie 2005.

Principiul menționat pretinde recunoașterea posibilității de a apela la justiție, de a putea sesiza o instanță care să analizeze cererea cu respectarea garanțiilor procesului echitabil¹. Nici din perspectiva normelor supranaționale nu se regăsește, în materie civilă, obligativitatea ca o procedură judiciară să parcurgă două grade de jurisdicție, art. 2 din Protocolul 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale² raportând această regulă numai la materia penală. Însă, în jurisprudența Curții Constituționale ulterioară anului 2012³, pe fondul faptului că legiuitorul a optat pentru eliminarea căilor de atac în anumite litigii, deși nu se reține obligativitatea recunoașterii unei căi de atac în toate cazurile, s-a statuat că eliminarea controlului judiciar asupra hotărârii pronunțate în procesele și cererile privind creanțe având ca obiect sume de bani de până la 2.000 lei inclusiv, aduce atingere principiului constituțional referitor la egalitatea în fața legii, astfel cum este reglementat prin art. 16 din Constituție, golind de conținut dispozițiile art. 129 din Constituție⁴.

Dincolo de opțiunile legiuitorului și de cenzura promovată de Curtea Constituțională în această materie, considerăm că soluția oricărui diferend se regăsește în principiul legalității căii de atac, recunoscut în art. 457 C. pr. civ. actual, asupra căruia vom insista ulterior.

Instanțele judecătorești interne verifică legalitatea hotărârilor judecătorești pronunțate de instanțele inferioare, dar și a altor hotărâri date de organe cu sau fără activitate jurisdicțională, în virtutea aceluiași principiu al accesului liber la justiție. Această posibilitate a instanțelor de judecată determină necesitatea de a realiza distincția între noțiunile de control judiciar, respectiv de control judecătoresc, căile de atac reglementate de Codul de procedură civilă ținând de prima instituție menționată.

¹ Dec. nr. 66 din 27 februarie 2001, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 366 alin. (1) și (2) C. pr. civ. anterior, publicată în M. Of. nr. 169 din 4 aprilie 2001 – „legiuitorul poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură, ca și modalități de exercitare a drepturilor procedurale, astfel încât accesul liber la justiție nu înseamnă accesul în toate cazurile, la toate structurile judecătorești și la toate căile de atac. Nici reglementările internaționale în materie nu impun un anumit număr al gradelor de jurisdicție sau un anumit număr al căilor de atac”.

² Protocol nr. 7 din 22 noiembrie 1984 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (STE-117), încheiat la Strasbourg la 22 noiembrie 1984, publicat în M. Of. nr. 135 din 31 mai 1994 – art. 2 alin. (1) – „Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege”.

În același sens, Decizia nr. 1.122 din 23 septembrie 2010, referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 29 alin. (7) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, publicată în M. Of. nr. 738 din 4 noiembrie 2010 – „De asemenea, nici art. 13 din Convenție, care se referă la dreptul la un „recurs efectiv”, nu are semnificația asigurării dublului grad de jurisdicție, ci doar a posibilității de a se supune judecății unei instanțe naționale”.

³ Dec. nr. 967 din 20 noiembrie 2012, referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 1 pct. 11 și art. 299 alin. (11) C. pr. civ., publicată în M. Of. nr. 853 din 18 decembrie 2012.

Similar, dec. nr. 500 din 15 mai 2012, referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 118 alin. (31) din O.U.G. nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, art. 34 alin. (2) din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor și art. XVII din Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, publicată în M. Of. nr. 492 din 18 iulie 2012.

⁴ Dec. nr. 967/2012, sus citată – „semnificația sintagmei „în condițiile legii” cuprinsă în dispozițiile art. 129 din Constituție, se referă la condițiile procedurale de exercitare a căilor de atac și nu are în vedere imposibilitatea exercitării oricărei căi de atac împotriva hotărârilor judecătorești prin care se soluționează fondul cauzei”.

Prin *control judiciar* se înțelege posibilitatea instanțelor judecătorești superioare de a verifica legalitatea și temeinicia hotărârilor pronunțate de instanțele judecătorești inferioare iar dacă găsesc necesar, de a le casa, anula, respectiv modifica, schimba, pe cele pe care le consideră nelegale și/sau netemeinice. În literatura de specialitate este explicată noțiunea de control judiciar ca fiind, pe de o parte, dreptul, iar, pe de altă parte, obligația instanțelor judecătorești, de a verifica legalitatea și temeinicia hotărârilor instanțelor judecătorești inferioare¹.

Controlul judecătoresc desemnează posibilitatea instanțelor judecătorești de a verifica legalitatea și temeinicia unor acte cu sau fără caracter jurisdicțional, emise de organe din afara sistemului judiciar.

1.2. Scurt istoric

În perioadele în care justiția avea un caracter accentuat religios nu era de conceput atacarea unei hotărâri judecătorești, întrucât justiția era considerată o expresie a divinității, implicit hotărârile adoptate de judecători fiind inspirate de aceasta, însă odată cu justiția laică, au fost recunoscute mijloacele procedurale necesare pentru remediarea hotărârilor greșite².

În dreptul roman, căile de atac erau veritabile acțiuni în anulare, neexistând o ierarhizare a instanțelor judecătorești, dar epoca procedurii extraordinare aduce o ierarhizare a organelor de justiție ceea ce influențează și reglementarea căilor de atac³.

În România modernă, Codul de procedură civilă de la 1865 prevedea inițial opoziția și apelul, în categoria căilor ordinare de atac, respectiv recursul în casație, recursul în anulare și recursul în interesul legii, revizuirea, contestația, acțiunea recursorie, între căile extraordinare de atac⁴.

În perioada comunistă dispar apelul, recursul în interesul legii și recursul în anulare, fiind prevăzute contestația în anulare, recursul în supraveghere și recursul extraordinar, recursul devine cale ordinară de atac, iar după anul 1989 se reintroduc apelul, recursul în anulare și recursul în interesul legii.

Evoluția ulterioară a reglementării a fost justificată de necesitatea adaptării dreptului procesual civil, implicit a căilor de atac, la noile realități, ținând seama și de jurisprudența Curții de la Strasbourg⁵, suficient de bogată în cauze împotriva României, în care au fost reținute deficiențe normative care au trebuit să fie rezolvate, astfel că până la adoptarea noului Cod de procedură civilă prin Legea nr. 134/2010, codul anterior a fost modificat consecutiv, inclusiv în domeniul căilor de atac.

¹ V.M. Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, vol. II, *op. cit.*, p. 323.

² I. Leș, *Tratat de drept procesual civil*, vol. II, *Căile de atac. Proceduri speciale. Executarea silită. Procesul civil internațional*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 7.

³ I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, vol. II, pp. 137-141; S. Spinei, *Reglementarea căilor de atac în dreptul procesual civil. Drept român și drept comparat*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 7.

⁴ I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, vol. II, 2013, *op. cit.*, p. 52.

⁵ C. Birsan, *Convenția europeană a drepturilor omului, comentariu pe articole*, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2010, pp. 443-445, în special în materia recursului în anulare la îndemâna procurorului general.

În prezent, Codul de procedură civilă prevede apelul, cale de atac ordinară, recursul, contestația în anulare și revizuirea căi extraordinare de atac, la nivelul altor state regăsindu-se o mare diversitate în materia căilor legale de atac, chiar și în legislațiile care se întemeiază pe același sistem de drept¹.

1.3. Clasificarea căilor de atac

1.3.1. *Prezentare*

Ținând seama de multitudinea actelor normative în care se regăesc reglementate căi de atac și de regula esențială consacrată în art. 2 alin. (1) C. pr. civ., potrivit cu care codul constituie procedura de drept comun în materie civilă, trebuie realizată distincția între căile de atac prevăzute de Codul de procedură civilă și căile de atac speciale, din alte acte normative, ale căror reguli derogatorii vor primi aplicare prioritară².

În sistemul de drept românesc, legiuitorul a prevăzut, în regulă generală, o structură piramidală a căilor de atac, în sensul că hotărârile de primă instanță sunt supuse apelului la o instanță superioară iar deciziile din apel sunt supuse recursului, la rândul lor la o instanță de control judiciar, la finalul acestui parcurs hotărârea fiind definitivă, în sensul că nu va mai putea fi atacată cu recurs. Sunt însă reglementate și căi de atac în competența instanței care a pronunțat hotărârea care se atacă, așa cum sunt revizuirea și contestația în anulare.

Din perspectiva condițiilor prevăzute de lege pentru exercitarea căilor de atac se distinge între cele ordinare și cele extraordinare iar raportat la instanța competentă să le soluționeze căile de atac sunt de reformare și de retractare.

Codul de procedură civilă reglementează căi de atac devolutive și nedevolutive, în funcție de cum acestea provoacă o judecată în fond a pricinii.

Căile de atac sunt suspensive, respectiv nesuspensive de executare, după cum hotărârea atacată prin intermediul căii de atac poate fi pusă în executare.

1.3.2. *Căi ordinare și căi extraordinare de atac*

Pornind chiar de la titulatura folosită de legiuitor la Capitolul III din Titlul II, Căile de atac, și în art. 456 C. pr. civ., rezultă că în sistemul căilor de atac prevăzut de Codul de procedură civilă o clasificare esențială este aceea care le împarte în căi de atac *ordinare* și căi de atac *extraordinare*.

Căile de atac ordinare sunt acelea care se pot exercita de către partea interesată fără a fi nevoie să se încadreze în anumite motive strict prevăzute de lege, în această categorie înscriindu-se apelul.

¹ E.J. Couture, *Fundamentos del Derecho Procesal Civil*, ed. a 3-a, Ed. Depalma, Buenos Aires, 1981, p. 340 – „recursurile sunt de o atât de mare vastitate și varietate în dreptul hispano-american, încât face dificilă orice sistematizare.

² Deciziile Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor pot fi atacate cu plângere la instanța de judecată competentă, care judecă în complet de 3 judecători specializați în achiziții publice – art. 29 și urm. din Legea nr. 101/2016 privind remediile și căile de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziție publică, a contractelor sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii, precum și pentru organizarea și funcționarea Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor, publicată în M. Of. nr. 393 din 23.05.2016, cu modificările ulterioare.

Căile extraordinare de atac sunt acelea care pot fi exercitate de către partea interesată numai în cazurile și condițiile reglementate expres de normele procesuale¹. Se încadrează aici: recursul, contestația în anulare, revizuirea.

Raportul dintre căile de atac ordinare și cele extraordinare constă în mod special în aceea că atâta vreme cât partea are deschisă o cale de atac ordinară ea nu poate exercita o cale extraordinară de atac. Astfel, dacă partea are deschis apelul, ea nu va putea exercita concomitent și revizuire sau contestație în anulare ori recurs.

Pe de altă parte, în sistemul căilor de atac de reformare, dacă legea prevede apelul și acesta nu a fost exercitat, recursul este inadmisibil, afară de cazul în care părțile consimt expres, prin înscris autentic sau prin declarație verbală, dată în fața instanței a cărei hotărâre se atacă și consemnată într-un proces-verbal, că înțeleg să exercite direct recursul, renunțând practic la apel.

1.3.3. Căi de atac de reformare și căi de atac de retractare

Căile de atac se clasifică și în raport de instanța care este competentă să le soluționeze, în *căi de atac de reformare*, prin care se realizează controlul judiciar și care sunt soluționate de instanțele superioare și *căi de atac de retractare*, care se adresează chiar instanțelor care au pronunțat hotărârea respectivă și care vizează retragerea propriei hotărâri și pronunțarea alteia legale.

În prima categorie se încadrează apelul și recursul, iar în cea de-a doua categorie se încadrează contestația în anulare și revizuirea.

1.3.4. Căi de atac devolutive și căi de atac nedevolutive

Căile de atac se clasifică în *devolutive și nedevolutive*, după cum provoacă o nouă judecată în fond a cauzei sau nu.

Apelul este calea devolutivă de atac reglementată de cod iar revizuirea, sub anumite aspecte, poate primit aceeași calificare, însă în general, căile extraordinare de atac se regăsesc în cea de-a doua categorie², întrucât judecata căii extraordinare de atac reprezintă numai o procedură specială în care se verifică îndeplinirea cerințelor și ipotezelor legale. După admiterea căii de atac extraordinare, se poate ajunge la rejudecarea în fond a cauzei.

¹ CCR, dec. nr. 838 din 14 decembrie 2017, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 503 alin. (2) și (3) C. pr. civ. și ale art. 283 și art. 285 alin. (5) din O.U.G. nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, publicată în M. Of. nr. 377 din 2 mai 2018 – „În ceea ce privește asigurarea egalității cetățenilor în exercitarea drepturilor lor procesuale, inclusiv a căilor de atac, Curtea a reținut că, în instituirea regulilor de acces al justițiabililor la aceste drepturi, legiuitorul este ținut de respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, prevăzut de art. 16 alin. (1) din Constituție. De aceea nu este contrară acestui principiu instituirea unor reguli speciale, inclusiv în ce privește căile de atac, cât timp ele asigură egalitatea juridică a cetățenilor în utilizarea lor. De asemenea, Curtea a reținut că principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. De aceea el nu exclude ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice (a se vedea dec. nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în M. Of. nr. 69 din 16 martie 1994)” – par. 44.

² V.M. Ciobanu, în V.M. Ciobanu, M. Nicolae, *Noul Cod de procedură civilă, comentat și adnotat*, vol. I, art. 1-526, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 1035.

1.3.5. Căi de atac suspensive și căi de atac nesuspensive de executare

Apelul este suspensiv de executare¹, Codul de procedură civilă prevăzând că sunt hotărâri executorii cele date în apel, astfel că sentințele nu au încă asemenea caracter, cu excepția cazurilor anume prevăzute de lege, cum sunt situațiile în care hotărârea este cu executare provizorie.

Recursul nu suspendă executarea, cu excepția cazurilor prevăzute de lege expres, cum sunt în materia contenciosului administrativ² ori a cauzelor privitoare la desființarea de construcții, plantații sau a oricăror lucrări cu așezare fixă³.

Contestația în anulare și revizuirea nu suspendă executarea hotărârilor atacate, prin simpla exercitare a acestor căi de atac extraordinare, însă instanța poate încuviința suspendarea, la cerere, în condițiile legii.

1.4. Principii în materia căilor de atac

1.4.1. Prezentare

Noul Cod de procedură civilă, spre deosebire de antecesorul său care se referea numai la *non reformatio in pejus*⁴, reglementează expres principiile în materia căilor de atac, respectiv: legalitatea căii de atac, ordinea exercitării căilor de atac, unicitatea căii de atac, neagravarea situației părții în propria cale de atac.

Prevederea în cod a acestor reguli esențiale în materia căilor de atac este binevenită, față de evoluția jurisprudenței sub imperiul codului anterior, care, spre exemplu, pe fondul unor neclarități legislative și a lipsei normativizării principiilor, a oscilat între a considera apelul admisibil sau dimpotrivă, în funcție de natura cererii deduse judecării, evaluabilă sau neevaluabilă în bani⁵, ori a procedat la recalificarea căii de atac exercitată, a respins-o ca inadmisibilă sau care, neavând o normă expresă în sensul stabilirii ordinii de exercitare a căilor de atac, judeca o cale de atac de retractare înainte de recurs.

Pe de altă parte, înseși textele din noul cod de procedură civilă au determinat sesizarea instanței supreme în procedurile de asigurare a unei practici judiciare unitare, față de neclaritatea lor⁶, însă dincolo de orice asemenea *impediment*, regăsirea

¹ V.M. Ciobanu, în V.M. Ciobanu, M. Nicolae, *Noul Cod de procedură civilă, comentat și adnotat*, vol. I, art. 1-526, *op. cit.*, p. 1035.

² Art. 20 alin. (2) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

³ Art. 484 alin. (1) C. pr. civ.

⁴ Art. 296 teza a doua în materie de apel și art. 315 alin. final în materia recursului, prin trimitere la dispoziția de la apel.

⁵ Decizia nr. 32 din 9 iunie 2008, referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 1 pct. 1, art. 2 pct. 1 lit. a) și b) și art. 2821 alin. (1) C. pr. civ. (anterior – n.n. A.T.), în ceea ce privește caracterul evaluabil sau neevaluabil în bani al litigiilor civile și comerciale având ca obiect constatarea existenței sau inexistenței unui drept patrimonial, constatarea nulității, anularea, rezoluțiunea, rezilierea unor acte juridice privind drepturi patrimoniale, atât în situația în care este formulat capătul de cerere accesoriu privind restabilirea situației anterioare sau restituirea prestațiilor efectuate, cât și în situația în care nu este formulat acest capăt de cerere, în vederea determinării competenței materiale de soluționare în primă instanță a acestor litigii și a căilor de atac ce pot fi exercitate, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 830 din 10 decembrie 2008.

⁶ Dec. nr. 19/2016 de recurs în interesul legii privind inadmisibilitatea recalificării căii de atac exercitată de parte, neprevăzută de lege, diferită de cea corect menționată în dispozitivul hotărârii atacate, publicată în M. Of. nr. 103 din 6 februarie 2017.